

МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

імені академіка Юрія Бугая

ПОЛТАВСЬКИЙ ІНСТИТУТ БІЗНЕСУ

**II ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ**

«РЕАЛІЗАЦІЯ І ЗАХИСТ

ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА
В УКРАЇНІ»

28 квітня 2010 року

ПОЛТАВА – 2010

РЕАЛІЗАЦІЯ І ЗАХИСТ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В УКРАЇНІ: Збірник статей II Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Полтава, 28 квітня 2010 року. – Полтава: ПІБ МНТУ, 2010. – 128 с.

Вміщені у збірнику наукові статті охоплюють широке коло питань у сфері реалізації, охорони та захисту цивільних і трудових прав та свобод людини і громадянина в Україні. Зокрема з'ясовуються актуальні проблеми адаптації національного законодавства до міжнародних стандартів у даній галузі. Також розглядаються теоретичні та історичні аспекти становлення та законодавчого оформлення прав та свобод громадян.

Редакційна колегія: Лавриненко С.І., к.геогр. н., професор МНТУ; Бурбак А.М., к.тех.н., професор МНТУ, Лаврик Г.В., д.юрид.н., Гладкий С.О. к.істор.н., Токарева Л.Л., ст. викладач, Туболєв В.В., директор комп'ютерного центру, Старостіна Л.Л., ст. викладач, Шерстюк І.В. ст. викладач.

Загальне керівництво: С. Лавриненко, А. Бурбак

Відповідальний за випуск: В. Туболєв

Відповідальний секретар: І. Шерстюк

Затверджено до друку вченою радою
Полтавського інституту бізнесу Міжнародного науково-технічного
університету імені академіка Юрія Бугая
Протокол № 3 від 25 березня 2010 року

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за їх зміст, добір і достовірність наведених фактів, кількісних показників, цитат, власних імен та інших відомостей.

ПРАВА ТА СВОБОДИ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА:

ІСТОРИЧНІ ТА ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ

Галина Володимирівна Лаврик

д.ю.н. кафедри правових дисциплін

Полтавського інституту бізнесу МНТУ

ОСОБИСТІ (ГРОМАДЯНСЬКІ) ПРАВА ЛЮДИНИ В СИСТЕМІ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В УКРАЇНІ

Сучасне вітчизняне розуміння особистих (громадянських, фізичних) прав людини базується на теоретичних напрацюваннях попередніх поколінь науковців, і, в першу чергу, радянської юридичної науки. Спираючись на положення Закону України “Про правонаступництво України” від 12 вересня 1991 року [1], вітчизняна юриспруденція існує і розвивається в законодавчому полі, що формувалося законодавчими актами УРСР, які вбирали в себе основоположні засади законодавства СРСР. (Нині відбувається їх критичне переосмислення і часткове вдосконалення на основі запозичення передового світового досвіду.)

Все більшого значення набуває теоретико-правовий досвід дорадянського періоду, передусім ті ідеї, що були спрямовані на формування в межах сучасної Української держави толерантного відношення та поважного ставлення до особистісних поглядів і певних переконань її громадян.

Право людини на життя, свободу і безпеку, право людини на свободу світогляду і віросповідання а також інші особисті права людини за теорією трьох поколінь прав людини належать до прав першого покоління. Ця група прав формувалася в період становлення юридичної рівності, за часів руйнування станових рамок середньовічного суспільства. Принцип юридичної рівності, ставши основою універсальності прав людини, надав їм справжнього демократичного характеру [2, с.184-185]. Перше покоління прав

людини є основою індивідуальної свободи і кваліфікується як система негативних прав, що зобов'язують державу утримуватися від втручання в сфери регульовані цими правами [2, с.184]. Інакше кажучи, держава не надає ці права на свій розсуд, бо вони притаманні людині вже від самого факту її народження, а покликана визнати і гарантувати їх на законодавчому рівні, забезпечивши тим самим їхню безумовну реалізацію в житті суспільства.

У вітчизняній юриспруденції не існує єдиного підходу щодо узагальненої назви особистих прав людини. Так, В.Погорілко називає їх громадянськими правами і свободами [3, с.201]. Подібним чином ставляться до вирішення цього питання В.Тацій і Ю.Тодика [4, с.127]. Їхню позицію підтримує М.Хавронюк, який пропонує "... не втягуючись у суперечки щодо термінологічної правильності тієї чи іншої назви групи прав і свобод людини і громадянина, слід все ж виходити з назв і положень відомих універсальних міжнародних актів – Міжнародного пакту про громадянські та політичні права і Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права" [5, с.75].

Втім, використання терміна "громадянські" у назві групи особистих прав людини є не зовсім вдалим і видається інколи запозиченням з певного періоду розвитку науки конституційного права, інституту прав людини і громадянина. На думку В.Шаповала використання терміна "громадянські права" може призвести до непорозуміння, коли йдеться про конституційну (політичну) правоздатність осіб, які не є громадянами відповідної держави [6, с.120]. П. Рабінович стосовно "громадянських" прав зауважує, що "таке поняття (як і сам термін) природним чином асоціюється із правами саме громадян, тобто не всіх, не будь-яких людей, а лише юридично визначених громадян тієї чи іншої держави. Тому зазначене поняття не є тотожним із поняттям "особистих" (точніше, особистісних або ж особових) прав людини"[7, с.10].

Отже можна побачити, що в особистих (громадянських) правах людини юридично оформляються стандарти поведінки особи, що визнаються і гарантуються державою. Через них розкриваються основні принципи взаємовідносин між державою та особою, які на конкретному історичному

етапі вважаються можливими, суспільно корисними, доцільними, обов'язковими.

Визначення сучасного розуміння сутності особистих (громадянських) прав людини ґрунтується на теорії природного (природженого) права, що розглядає людину як таку, що має невід'ємні природні права, даровані їм від народження (до таких, зокрема, відносять право на особисту свободу, власність, свободу поглядів, думки, слова та інші). Українська держава покликана визнавати ці права, рахуватися з ними, забезпечувати умови для їх реалізації, охороняти від будь-яких посягань.

Література:

1. Закон України "Про правонаступництво України" від 12 вересня 1991 року // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 46. – Ст. 617.
2. Скаун О.Ф. Теория государства и права: [учебник] / Скаун О.Ф. – Харьков: Консум; Университет внутренних дел, 2000. – 704 с.
3. Конституційне право України: підручник [В.Ф.Погорілко, О.Ф.Фрицький, О.В.Городецький, М.І.Корнієнко, Є.Я.Кравець та ін.]; за ред. В.Ф.Погорілка. – К.: Наукова думка, 2003. – 734 с.
4. Конституційне право України: підручник [В.Я.Тацій, В.Ф.Погорілко, Ю.М.Тодика, Ф.Г.Бурчак, Ю.М.Грошевой та ін.]; за ред. В.Я.Тація, В.Ф.Погорілка, Ю.М.Тодики. – К.: Український центр правничих студій, 1999. – 376 с.
5. Хавронюк М.І. Конституція України: Офіційний текст: Коментар законодавства України про права та свободи людини і громадянина: [навчальний посібник] / Хавронюк М.І. – К.: А.С.К., 2003. – 384 с.
6. Шаповал В.М. Конституційне право зарубіжних країн: [підручник] / Шаповал В.М. – К.: Арт ЕК, Вища школа, 1997. – 264 с.
7. Рабінович П.М. Права людини і громадянина: [навчальний посібник] / П.М.Рабінович, Хавронюк М.І. – К.: Атіка, 2004. – 464 с.

1.	Лаврик Г.В. «ОСОБИСТІ (ГРОМАДЯНСЬКІ) ПРАВА ЛЮДИНИ В СИСТЕМІ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В УКРАЇНІ».....	3
2.	Ладиченко В.В. «РЕФОРМУВАННЯ СУДОВОЇ СИСТЕМИ – ВИМОГА ЧАСУ».....	6
3.	Колодій А. М., Альонкін О.А. «СУДОВА ВЛАДА, ЯК ГАРАНТ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ».....	12
4.	Головіна І.М. «ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ І РОЗВИТОК ІДЕЇ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ ЯК ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКОЇ ЦІННОСТІ».....	16
5.	Филоненко Н.В. «ДЕМОКРАТИЧЕСКИЕ ПРИНЦИПЫ ЗАКРЕПЛЕНИЯ И ОБЕСПЕЧЕНИЯ ПРАВ И СВОБОД ЧЕЛОВЕКА И ГРАЖДАНИНА».....	20
6.	Лобач К.В. «СУДОВІ ПРОЦЕСИ У СПРАВАХ ХЛИБОЗАГОТІВЕЛЬ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ (1931 – 1932 рр.)».....	24
7.	Гладкий С.О. «ПРАВОВИЙ СТАТУС ЯК ВИЯВ ПРАВОСВІДОМОСТІ УЧАСНИКІВ КООПЕРАТИВНОГО РУХУ В УСРР 1920-х РОКІВ».....	29
8.	Потапов О.М. «ДІЯЛЬНІСТЬ МІСЬКИХ ДУМ У СФЕРІ ОРГАНІЗАЦІЇ БІРЖ ПРАЦІ В УКРАЇНСЬКІЙ ДЕРЖАВІ ГЕТЬМАНА ПАВЛА СКОРОПАДСЬКОГО».....	34
9.	Вільховий Ю.В. «РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВ ВІРУЮЧИХ – СВАНГЕЛЬСЬКИХ ХРИСТИЯН-БАПТИСТІВ У ПОВОСННИЙ ПЕРІОД».....	38

10. Бездітко Б.М. «ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СТАТУСУ СЛУЖИТЕЛЯ КУЛЬТУ ЯК СУБ'ЄКТА ПРАВОВІДНОСИН ПО ВІДОКРЕМЛЕННЮ ЦЕРКВИ ВІД ДЕРЖАВИ».....45

11. Шерстюк І.В. «ОСОБЛИВОСТІ ЛЕГАЛІЗАЦІ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОТЕСТАНТСЬКИХ ГРОМАД У НОРМАТИВНИХ АКТАХ СРСР ПОВОЄННОГО ПЕРІОДУ».....47

12. Яковенко В.С. «ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ».....53

13. Стрілець Ю.П. «ОЗНАКИ ПОЛІТИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ МІСЦЕВОЇ РАДИ ПЕРЕД ГРОМАДОЮ».....57

**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РЕАЛІЗАЦІ ТА ЗАХИСТУ ЦИВІЛЬНИХ І ТРУДОВИХ ПРАВ ЛЮДИНИ ТА ГРОМАДЯНИНА
В УКРАЇНІ**

14. Токарева Л.Л. «АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ СОЦІАЛЬНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ».....60

15. Акжитов О.Е. «ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІ ТА ОХОРОНИ ТРУДОВИХ ПРАВ ГРОМАДЯН В УКРАЇНІ».....65

16. Олійник Т.М. «ПРАВОВІ АСПЕКТИ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ».....68

17. Самойленко Т.В. «ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ ФІЗИЧНІЙ ОСОБІ ВНАСЛІДОК ЗЛОЧИНУ».....71

18. Федотова Т.Р. «ОСОБЛИВОСТІ ДОГОВІРНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ».....76

19. Філіпас Л.А. «РОЛЬ НОТАРІАТУ В ПИТАННЯХ ЗАХИСТУ МАЙНОВИХ ПРАВ ДИТИНИ»80

20. Шерстюк В.В. «ПОВЕРНЕННЯ ЗЕМЕЛЬ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ У ДЕРЖАВНУ ВЛАСНІСТЬ: СУТЬ ПРОБЛЕМИ ТА СПОСОБИ ВИРІШЕННЯ».....84

21. Олійник Т.М. «ПРАВОВІ АСПЕКТИ ДОГОВОРУ МАЙНОВОГО СТРАХУВАННЯ».....88

**МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ТА СВОБОД
ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА**

22. Старостіна Л.Л. «СУЧАСНІ РЕАЛІЇ МІЖНАРОДНОГО РЕГУЛЮВАННЯ І ЗАХИСТУ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ».....93

23. Лазаренко О.О. «ДОТРИМАННЯ ПРАВ ДИТИНИ, ЯКА З ТИХ ЧИ ІНШИХ ПРИЧИН ВСТУПИЛА У КОНФЛІКТ ІЗ ЗАКОНОМ».....99

24. Пивоварська К.Б. «МІЖНАРОДНА КЛАСИФІКАЦІЯ СОЦІАЛЬНИХ СТАНДАРТІВ».....104

25. Попов А.А. «ПРО ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ПРОДУКЦІЇ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ».....107

26. Беседіна О.М. «ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА: ДОСВІД ЯПОНІЇ».....111

27. Кісс С.В. «ПИТАННЯ ЗМІСТУ І РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ОБ'ЄДНАННЯ У ПРАКТИЦІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ».....116

28. Таранцева Ю.М. «ЗАХИСТ ПРАВ ТА ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА МІЖНАРОДНИМИ ЗАСОБАМИ В РАМКАХ РОЗВИТКУ ПОВАГИ ДО ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ».....120

Відомості про авторів.....123

Зміст.....126